

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum patientur afflictionem interioris doloris, qui cu[m] solo originali
decedunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

inuenitur auersio ab incōmutabili bono, & cōuer-
 sio ad bonū cōmutabile, debetur & p̄na damni,
 sc̄. carentia uisionis diuinæ resp̄dēns auersioni, &
 p̄na sensus resp̄dēns conuersioni. Sed in pecca-
 to originali nō cōuersio: sed sola auersio, vel ali-
 quid auersioni resp̄dēns. sc̄. destitutio animæ a iu-
 stitia originali. Et ideo p̄dō originali non debetur
 p̄na sensus: sed solū p̄na damni. sc̄. carentia uisionis
 diuinæ. Tertio quia p̄na sensus numquam debet
 habituali dispositioni. Non. n. aliquis punitur ex
 hoc, q̄ est habilis ad furandum, sed ex hoc q̄ actu
 furat: sed habituali priuationi absq; oī actu debet
 aliqd̄ dānū, puta qui non habet scientiā literarum
 ex hoc ipso indignus est p̄mōtione ad episcopale
 dignitatē. In peccato autē originali inuenitur qui-
 dē cōcupiscentia p̄ modū habitualis dispositionis,
 q̄ paruulū facit habilē ad cōcupiscēdū, ut Augu. di-
 cit: adultū autē actu cōcupiscentē. Et ideo paruulo
 defuncto eū originali nō debet p̄na sensus, sed so-
 lū p̄na dāni: q̄. nō est idoneus perducī ad uisi-
 onē diuinam propter priuationē originalis iustitiæ.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ nomē tormenti,
 supplicii, gehēnæ & cruciatus, uel si quid simile in
 dictis sanctorū inueniatur, est large accipiendū p̄
 p̄na, ut ponatur sp̄s pro genere. Ideo autē sancti
 tali mō loquendi usi sunt, ut detestabile redderent
 errorē Pelagianorū, q̄ asserēbāt in paruulis nullum
 p̄m̄ esse, nec eis aliquā p̄nā deberi. Et p̄ hoc pa-
 tet solutio ad fm̄ & tertium & ad omnia similia.

AD QVARTVM dicendū, q̄ in uno peccato pri-
 mi parentis omnes peccauerūt, ut A postolus dicit
 Rom. 7. Sed ad illud unum peccatum non omnes
 eodem modo se habēt. pertinet. n. illud peccatum
 ad Adam per propriam uoluntatem, & est eius a-
 ctuale peccatū, & ideo ei pro hm̄ōi peccato p̄na
 actualis debebatur: sed ad alios pertinet p̄ originē,
 & non per actualē uoluntatem. Et ideo aliis pro
 huiusmodi peccato non debetur p̄na sensus.

AD QVINTVM dicendū, q̄ in statu futuræ uitæ,
 ignis & alia hm̄ōi actiua nō agūt i aīas, aut in cor-
 pora hominū secūdū necessitatē naturæ: sed ma-
 gis secūdum ordinē diuinæ iustitiæ, quia ille status
 est recipiendi pro meritis. unde, cum diuina iusti-
 tia non exigit q̄ pueris, qui cum solo originali pec-
 cato decedunt, p̄na sensus debeatur, nihil ab huius-
 modi actiuis tales patiuntur.

AD SEXTVM dicendū, q̄ p̄na puerorum eū
 originali decedentium, post iudicium consumabi-
 tur, in quantum ipsi qui puniuntur hac p̄na, con-
 sumati erunt per corporum resumptionem.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ quāuis peccatū origi-
 nale per carnem deriuetur ad animā: non tamē ha-
 bet rationē culpæ, nisi secūdū q̄ pertingit ad ani-
 mā. Et ideo p̄na nō debetur dispositioni carnis, &
 si aliqñ caro puniatur, hoc est pp̄ animæ culpam.

AD OCTAVM dicendū, q̄ hæc positio non vī
 multis esse possibilis, q̄ aliquis decedat cum pecca-
 to originali & ueniali tantum: quia defectus ætatis
 quamdiu excusata peccato mortali, multo magis
 excusata peccato ueniali propter defectū usus rō-
 nis. Postquam uero usum rationis habent, tenētur
 salutis suæ curā agere. Quod si fecerint, iam absque
 peccato originali erūt, gratia superueniente: si autē
 non fecerint, talis omīssio est eis peccatū mortale.
 Si tamen esset possibile, q̄ aliquis cum peccato ori-
 ginali & ueniali decederet, dico q̄ puniretur p̄na
 sensus æterna. A eternitas. n. p̄na: ut dicitur est, cō-

A comitatur carentiam gratiæ, ex qua pronenit eter-
 nitas culpæ. Et inde est q̄ peccatum ueniale in eo q̄
 recedit cum mortali, q̄a nunquā remittitur eterna
 p̄na, punitur, pp̄ gratiæ carentiā. Et similis rō esset,
 si quis decederet cum originali & ueniali peccato.

ARTICVLVS III.

Vtrum patiantur afflictionem interioris doloris, qui cum solo originali decedunt.

TERTIO queritur, vtrum patiantur afflictionē
 interioris doloris, qui cum solo originali de-
 cedunt. Et videtur quod sic. Omne enim quod natu-
 raliter desideratur, si non habeatur quādo est tē-
 pus habendi, causat afflictionē & dolorem, sicut
 patet si quis cibum non habeat quando est naturæ
 necessarius: sed homo naturaliter appetit beatitudi-
 nem, tempus autem habendi ipsam est post hanc vi-
 tam. cum ergo illi, qui cum peccato originali dece-
 dunt beatitudinem non consequantur, quia carent
 uisione diuinā, videtur q̄ afflictionem patiuntur.

¶ 2 Præ. Sicut pueri baptizati se habent ad meri-
 tum Christi, ita non baptizati, se habent ad demeri-
 tum Adæ: sed pueri baptizati gaudent propter me-
 ritum Christi, ergo pueri non baptizati dolent pro-
 pter demeritum Adæ.

¶ 3 Præ. De ratione p̄næ est, q̄ sit contraria uo-
 luntati: sed omne quod est contrarium uoluntati,
 est contristans ut auctor est Philosoph. in 5 Metaphys.
 ergo si patiuntur aliquam p̄nam, oportet quod
 inde tristrentur.

¶ 4 Præ. In perpetuum separari ab eo, quem quis
 amat, est maxime afflictiuum: sed pueri naturaliter
 Deum amant. ergo cum sciant se ab eo in perpe-
 tuum separatos, videtur quod hoc non possit esse
 sine afflictione.

SED CONTRA. Dolor p̄næ seu afflictio p̄næ
 debetur delectationi culpæ, secundum illud Apoc.
 18. Quantum glorificauit se in delectis suis, tantum
 date ei tormentum & luctum: sed in peccato origi-
 nali nulla fuit delectatio. ergo neque in p̄na erit
 aliquis dolor siue afflictio.

RESPON. Dicendum, q̄ aliqui posuerunt q̄ pueri
 sentiant aliquem dolorem, uel afflictionē interio-
 rem ex carentia uisionis diuinæ, licet iste dolor nō ha-
 beat in eis rationem uermis cōsciētia: quia nō sūt
 sibi conscij q̄ in eorum potestate fuerit culpam ori-
 ginālē vitare. sed nulla ratio uidetur esse quare sub-
 trahatur eis exterior p̄na sensus, si attribuitur eis
 interior afflictio, quæ est multo magis p̄nalis, &
 magis opponitur mitissime p̄næ, quam August. eis
 attribuit. Et ideo alijs uidetur & melius, q̄ nullam af-
 flictionem etiam interiorem sentiāt. Et huius rōnē
 aliqui diuersimode assignant. Quidam enim dicunt
 q̄ animæ puerorum cum originali decedentium,
 sunt in tantis tenebris ignorantie constitutæ, q̄ ne-
 sciunt se ad beatitudinem esse factas, nec aliquid cir-
 ca hoc cogitāt: & ideo nullā patiuntur de hoc affli-
 ctionē, sed hoc non vī conuenienter dici. Primo q̄
 dē, quia cum in pueris nō sit peccatū actuale, quod
 est proprie peccatū personale, nō debetur eis ut de-
 trimentū aliquid patiātur in naturalibus bonis, fm̄
 rōnem supra assignatā: est autē naturale aīe separa-
 tæ, ut non minus, sed magis in cognitione uigat, q̄
 aīe quæ sunt hic, & iō nō est probabile q̄ tantā igno-
 rantia patiuntur. Secundo quia fm̄ hoc illi, qui sūt
 dānati in inferno, melioris cognitionis essent quan-
 tū ad nobiliorē sui partē, sc̄. intellectū, in minoribus
 ignorantie tenebris existentes, & nullus est, ut Au-
 gustinus.

Lib. 5. c. 6. tom. 3.

Inchi. c. 93. i medio 109

Art. præ.

Li. 11. de ci-
vi. Dei. c. 27.
a. med. to. 5.

gustinus dicit, qui non mallet dolere pati cum sana mente, quam gaudere infansus? Et ideo alij assignat eam huius, q. nō affiguntur ex dispositione voluntatis ipsorum. Non enim post mortem in aīa mutatur dispositio voluntatis, neq; in bonum, neq; in malum. Vnde cum pueri ante vīsum rōnis non habeant actum inordinatum voluntatis, neq; ēt post mortem habebunt. Non est autem absq; inordinatione voluntatis, q. aliquis doleat se non hēre quod nunquam potuit adipisci: sicut inordinatum esset si aliquis rusticus doleat de hoc, q. non esset regnum adeptus. Quia ergo pueri post mortē sciunt se nunquam potuisse illam gloriam cœlestem adipisci, ex eius carentia nō dolebunt. Possumus tamen vtriq; coniungentes mediam viam tenere, vt dicamus q. animę puerorum naturali quidem cognitione non carent, qualis debetur animę separatę fm suā naturam, sed carēt supernaturali cognitione, quę hic in nobis per fidem plantatur: eo q. nec hic fidē habuerunt in actu, nec sacramentū fidei susceperunt. Pertinet autem ad naturalem cognitionem, q. anima sciat se propter beatitudinem creatam, & q. beatitudo consistit in adeptione perfecti boni: sed q. illud bonum perfectum, ad quod homo factus est, sit illa gloria quam Sancti possident, est supra cognitionē naturalem. Vnde Apostolus dicit 1. ad Corinth. 2. q. nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hoīs ascendit, quę pręparauit Deus diligentibus se. Et postea subdit, Nobis autem reuelauit Deus per spiritum suum. Quę quidem reuelatio ad fidem pertinet. Et ideo se priuari tali bono animę puerorum nō cognoscunt. Et propter hoc absq; dolore possident.

AD PRIMVM ergo dicēdū, q. aīa puerorū in peccato originali decedit, cognoscūt quidē beatitudinem in generali fm communem rōnem: non autē in speciali. Et ideo de eius amissione non dolent.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut Apostolus dicit Roman. 5. Maius est donum Christi, quam peccatum Adę. Et ideo non oportet, si pueri baptizati gaudent propter meritum Christi, quod non baptizati doleant propter peccatum Adę.

AD TERTIVM dicendum, quod poena non semper respondet actuali voluntati: puta cum aliquis absens infamatur, aut etiam bonis suis spoliatur se ignorante: sed oportet quod poena semper sit vel cōtra actuale voluntatem, vel etiam habitualem, vel saltem contra inclinationem naturalem, vt supra dictum est, cum de malo poenę ageretur.

q. 1. de malo
ar. 4. & 5.

AD QVARTVM dicendum, quod pueri in originali decedentes, sunt quidem separati a Deo, perpetuo quantum ad amissionem glorię quam ignorāt: non tamen quantum ad participationem naturalium bonorum, quę cognoscunt.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum mors & alij defectus huius vite sint poena originalis peccati.

Li. 6. natura-
lium q. 6.
i. sine illius

QVARTO queritur, vtrum mors & alij defectus huius vite sint poena originalis peccati. Et videtur q. non. Dicit enim Seneca, Mors est hominis natura, non poena. Eadem ergo ratione, nec alij defectus qui ad mortem ordinantur.

¶ 2. Præ. Quicquid cōmuniter inuenitur in multis, conuenit eis ratione alicuius quod in eis cōmuniter inuenitur: sed mors & alij defectus ad ipsam ordinati cōmunes sunt homini, & alijs animalibus. ergo secundum aliquid commune inueniuntur in eis:

sed alijs animalibus non conueniunt ratione: quę poenę in eis esse non potest. ergo nec hominibus & sic non sunt poena originalis peccati.

¶ 3. Præ. Poena debet esse pportionabilis peccato: ut est Deut. 26. Pro mēfura delicti, erit & pportio modus: sed culpa originalis est aqualis omnibus: ex Adę nascuntur defectus autē prędicti non sunt auales, quia quidā statim nascuntur ex originali: quidā diuersimode lafi, quidā bene dispositi: huiusmodi ergo defectus non sunt poena originalis peccati.

¶ 4. Præ. Hmōi defectus sūt qdam poena sensus: poena sensus debet pōtō pp cōuersionē in deum boni cōmutabile, q. quidē cōuersio nō ē in originali pōtō. ergo hmōi defectus nō sūt poenę. ¶ 5. Præ. Grauius puniuntur homines post hanc uitā, quā in hac uita. sed post hanc uitam nō debent peccato originali poena sensus, ut dictum est supra: nec in hac uita. & sic idem quod prius.

¶ 6. Præ. Poena respōdet culpę: sed culpa pōtōt hōiem in quātum est homo. Cū ergo mors & alij hmōi non sint hōis in eo, q. homo, quia etiā infans, ut q. huiusmodi defectus non sint poenę.

¶ 7. Præ. Peccatū originale est priuatio originalis iustitię: quę inerat hōi secundū animam: sed huiusmodi defectus pertinent ad corpus. non ergo respondent peccato originali pro poena.

¶ 8. Præ. Si Adę non peccasset, filij eius peccati uisissent, & si peccasset, morerentur: sed nō pp originale peccatum, quod in eis non fuit. ergo mors non est poena peccati originalis.

SED CONTRA est, q. dicitur Roma 6. Si pcedat mors. Et Rom. 8. Corpus mortuū est pp peccatum.

¶ 2. Præ. Et Gen. 2. dicitur, Quacumque die comederitis, morte moriemini.

¶ 3. Præ. Aug. dicit, 13. de Trin. & 15. de Cōm. & contra epistolam fundamenti, q. huiusmodi defectus ueniūt de damnatione peccati. Iudicium dicit in libro de Summo bono, q. si homo in peccato casset, nec eū aqua submergeret, nec ignis combureret, nec alia huiusmodi prouenirent, ergo cōm huiusmodi defectus sunt poenę peccati originalis.

RESPON. Dicendū, q. absq; omni dubio in dē catholice tenendū est, q. mors & oēs huiusmodi defectus pæsentis uite, sunt poenę peccati originalis: sed sciendū est q. duplex est poena. Vna quidē taxata pro peccato, alia uero concomitans. Vnde uidemus q. Iudex pro aliquo crimine facit alij hōiem exccari: sed ad cæcitātē eius cōsequuntur multa incommoda, puta q. mendicat & alia huiusmodi.

Sed ipsa cæcitas est poena taxata p peccatum. Alij enim intendit Iudex, ut peccantem uisū priuaret: defectus cōsequentes nō ponderat, unde cōsequuntur si plures pp idē pccatū exccentur, in uno cōsequuntur plura incommoda q. in alio: nec tñ dūdat in iniustitiā Iudicis, quia hmōi incommoda nō erant ab eo pro peccato inflicta, sed concomitantur p accidēs quantū ad eius intentionē. Et similiter pōt dici in proposito. Nam hōi in pccato suo cōditionis fuerat a Deo datū quod dicitur li. originalis iustitię, p qd pæseruabatur ab alijs hmōi defectibus. Quo quidē auxilio priuata natura humana natura pp peccatū primi parentis, ut supra dictis patet, ad cuius auxilij priuatiōne cōsequuntur diuersa incommoda, quę diuersimode cōsequuntur in diuersis, licet habeant aequalē causam originalis peccati: hoc tñ interesse uē inter Iudicem punientem, & hominem Iudicem, quod hōi